

Innlandet
fylkeskommune

Migrasjon og identitet 2025

Sluttrapport prosjekt – Utvandrermarkeringen 2025

Hensikt og mål med rapporten

Denne rapporten er et punktum for kulturavdelingens prosjekt og satsing på utvandrermarkeringen i 2025. Satsingen har involvert seks av de sju seksjonene på avdelingen. Andre fagområder i fylkeskommunen har også vært involvert.

Rapporten er en fortelling fra prosjektgruppa om aktivitetene og prosjektene i løpet av året. Noen prosjekter avsluttes nå, andre lever videre. Det har også vært aktiviteter i løpet av året som gir ringvirkninger i form av nye samarbeid og prosjekter i framtiden.

God lesing!

Kulturavdelingen, januar 2026

Innhold

Del 1 – bakgrunn	4
Kort bakgrunn for prosjektet.....	4
Hva ville vi oppnå med prosjektet	4
Slik gjorde vi det	5
Oppstart.....	5
Organisering	5
Programarbeid og innhold	6
Kommunikasjonsarbeid	6
Del 2 – beskrivelse av delprosjekter, tiltak og aktiviteter	8
Delprosjekter	8
En foredragsrekke om migrasjon, identitet og utvandring	8
Utvandrerløypa 2025 – stolpejakt og historiefortelling	9
Fortellinger fra Innlandet.....	11
DKS-prosjektene.....	12
Skogfinske kulturminner fram i lyset.....	13
Passet påskrevet.....	15
Andre tiltak og aktiviteter	15
Samarbeid på tvers	17
Oversikt over konferanser, seminarer og møter	21
Relevante konferanser og møter vi har deltatt som publikum	21
Konferanser, møter, mm. der vi har medvirket i programmet, presentert eller arrangert.....	22
Historien som speil for samtid og framtid	24
Samarbeid, medvirkning og mangfold i praksis.....	24
Del 3 – avsluttende refleksjon	24
Varige spor og regional rolle i et nasjonalt jubileum.....	25
KI som metode i refleksjonsarbeidet.....	26
Økonomi	26

Vedlegg

Evalueringsnotat

Del 1 Bakgrunn

Kort bakgrunn for prosjektet

I 2025 er det i Norge blitt markert, feiret og synliggjort at det var 200 siden den første norske masseutvandringen til Nord-Amerika. Norge var det landet i Europa, etter Irland, der flest innbyggere etter folketall drog ut. Tallene viser at utvandring til land utenfor Europa i årene 1836–1915 lå på 754 65 personer i Norge. Av disse var 138 054 personer fra Innlandet. Utvandringen har derfor preget det norske, og ikke minst samfunnet i Innlandet i flere generasjoner. Anno – Norsk utvandrer museum har hatt sekretariat for den nasjonale markeringen, som hadde navnet Crossings 200. Med dette var utvandrermarkeringen i 2025 godt forankret i Innlandet.

Migrasjon i dag er et massivt globalt fenomen drevet av konflikt, klimaendringer, økonomiske muligheter og utdanning. Millionvis av mennesker er tvunget på flukt. I denne satsningen har kulturavdelingen hatt et ønske om å trekke paralleller mellom utvandrede nordmenn for 200 år siden og innvandrere i dag. Crossings 200 har også hatt denne parallellen sentralt i sine visjoner.

Prosjektet «Migrasjon og identitet – en satsing på utvandrermarkeringen i 2025», har vært Innlandet fylkeskommune sitt bidrag inn i Crossings 200.

Hva ville vi oppnå med prosjektet

Hovedmålene til prosjektet:

- synliggjøre utvandringshistorien og aktualisere denne
- styrke kompetansen om migrasjon og identitet hos kunnskaps- og kulturinstitusjoner i fylket
- øke forståelsen for betydningen av migrasjon og toleranse for ulike identiteter i befolkningen

Effekter vi ville oppnå med prosjektet:

- styrking av det offentlige ordskiftet, demokrati og fellesskap
- samarbeid med og mellom regionens fagmiljøer og institusjoner
- styrke frivilligheten
- styrke det tverrfaglige samarbeidet i kulturavdelingen og innad i fylkeskommunen
- styrke inkluderingen og sosial bærekraft
- økt kompetanse i prosjektstyring/prosjektarbeid

Formålet var:

Styrke sosial bærekraft og bygge sterke fellesskap og inkluderende møteplasser i hele Innlandet fylke.

Slik gjorde vi det

Oppstart

Kulturavdelingen satte i mars 2024 ned en arbeidsgruppe med en representant fra hver seksjon, unntatt idrettsseksjonen. Denne gruppen skulle jobbe fram ideer og tanker til hvordan kulturavdelingen og fylkeskommunen kunne bidra inn til en satsing på utvandringjubileet 2025. I forkant av dette var det allerede gjennomført flere møter med Anno – Norsk utvandrer-museum om deres ambisjoner og planer for 2025. Anno hadde også sendt inn en søknad til fylkeskommunen knyttet til

deres utviklingsplaner på museet i forbindelse med jubileet.

Etter et forarbeid i arbeidsgruppen, ble det i august 2024 sendt et initiativ fra kulturavdelingen til fylkeskommunedirektøren, om å gjøre en satsing knyttet til utvandrerjubileet 2025, ref. 2023/7623-1. I initiativet ble det foreslått å etablere et prosjekt med prosjektleder og sette av midler til formålet. Dette initiativet ble imøtekommet og foreslått finansiert med midler fra resultatfond, sak. nr. 2023/7623-3. Prosjektet baserte seg på interne arbeidsressurser og et noe lavere handlingsrom enn foreslått i initiativet.

Organisering

Hver seksjon på kulturavdelingen gav en ressurs til prosjektgruppen. Fylkesarkivet stilte med to personer og hadde i oppstarten prosjektledelsen. Fra august 2024 var prosjektleder representanten fra kunst og kultur-seksjonen og fylkesarkivet fikk inn en ny person i prosjektgruppa.

Prosjekteier	Kulturavdelingen
Prosjektansvarlig	Kurt Ole Linn, avdelingssjef kultur
Styringsgruppe	Alle seksjonssjefene på kulturavdelingen
Prosjektleder	Mariann Bjelle, kunst og kultur 40%
Prosjektgruppe	Nina Hildre, bygg og landskap Ove Holseng, arkeologi Maia Høilund, DKS Randi Forberg Wist, fylkesbiblioteket Monika Sokol-Rudowska, fylkesarkivet Nadejda Koriakina, fylkesarkivet
Andre involverte	Marie Othilie Hundevadt, DKS Mildri Een Eide, arkeologi Magnhild Apeland, bygg og landskap Nikolai Nordtorp Larsen, bygg og landskap Agnethe Jovall, bygg og landskap Ane Solstuen, fylkesarkivet Gaute Schrøder, kunst og kultur Leila Øverseth, kommunikasjon Rune Jørgensen, regional utvikling og analyse Tina Amundsen, arkeologi

Prosjektet har vært organisert med faste møter i prosjektgruppa gjennom hele jubileumsåret. Her har gruppa oppdatert hverandre, delt erfaringer og samordnet aktiviteter, prosjekter og felles kalendere. Hvert enkelt medlem i gruppa, har vært ansvarlig for å inkludere og informere sine seksjoner i arbeidet. Prosjektleder og arbeidsgruppe har jevnlig informert og presentert planer for ledergruppen.

Det har vært et gjennomgående effektmål å arbeide sammen på tvers av kulturavdelingen. Dette er delvis oppnådd, men ikke i det omfanget som opprinnelig var forventet av ledergruppen. En nærmere vurdering av dette kommer frem av eget evalueringsvedlegg til rapporten.

Et sentralt felles møtepunkt var kulturavdelingens sommeravslutning, arrangert av arbeidsgruppen, der hele avdelingen deltok. Arrangementet ble gjennomført i samarbeid med Anno – Norsk utvandrer museum og ga anledning til å se den nye utstillingen, omtalt nærmere senere i rapporten.

Prosjektleder har hatt ansvar for den løpende koordineringen av prosjektet og har representert prosjektet i møter og nettverk eksternt, både som informasjonsformidler og deltaker, blant annet i samarbeid med andre fylkeskommuner.

Programarbeid og innhold

Fra start var det flere prosesser med idéutvikling og planlegging innad i prosjektgruppa, parallelt med at prosjektleder og andre var ute på møter og seminarer med informasjon og oppfordring til flere miljøer i fylket om å utnytte markeringsåret til aktivitet og prosjekter.

Det ble vurdert at prosjekter i seksjonenes daglige arbeid, med vinkling og relevans for temaene Migrasjon og identitet, var hensiktsmessig å inkludere i prosjektet. Flere av seksjonene har også hatt migrasjon og/eller identitet som tema på møter, samlinger eller konferanser. Alle disse er oppsummert i en tabell lengre ned i dokumentet.

Høsten 2024 ble brukt til å bearbeide og konkretisere prosjektets hovedmål for å gjøre dem gjennomførbare for prosjektgruppa. Til dette fikk gruppa hjelp av fylkeskommunens rådgiver og kompetanse på prosjektarbeid,

Sissel By Ingvaldsen. Det ble også skrevet en prosjektbeskrivelse godkjent av ledergruppen september 2024. Prosjektleder og en representant fra fylkeskommunens kommunikasjonsavdeling lagde en kommunikasjonsplan og et faktaark med de viktigste kommunikasjons og informasjonspunktene fra fylkeskommunens markering.

Kommunikasjonsarbeid

Kommunikasjon har vært et sentralt virkemiddel for å synliggjøre og nå prosjektets mål om å skape forståelse, engasjement og deltakelse rundt utvandrermarkeringen 2025 og tematikken migrasjon og identitet. Arbeidet har fulgt vedtatt kommunikasjonsplan og vært forankret i Innlandet fylkeskommunes overordnede kommunikasjonsprinsipper om tillit, åpenhet og raushet. Det har vært lagt vekt på tydelig, tilgjengelig og faktabasert informasjon, samt aktiv og målrettet bruk av relevante kanaler gjennom hele prosjektperioden.

Kommunikasjonsarbeidet har hatt som mål å nå både brede og definerte målgrupper, særlig barn og unge, skole- og utdanningssektoren, frivillig og profesjonelt kulturfelt, samt befolkningen i Innlandet generelt. Gjennom kombinasjonen av arrangementskommunikasjon, redaksjonelt innhold og digitale flater har prosjektet bidratt til å synliggjøre både historisk utvandring og dagens migrasjon, og satt tematikken inn i en større samfunnsmessig sammenheng.

Kulturnett og prosjektets nettside

Gjennom hele prosjektperioden har det blitt produsert artikler og innhold til fylkeskommunens egne nettsider, Kulturnett og sosiale medier. Prosjektsiden på Kulturnett har fungert som prosjektets viktigste informasjonskanal og som hovedkilde til samlet oversikt over prosjektet, delprosjekter, samarbeidspartnere og aktiviteter.

Kulturnett har hatt en særlig viktig rolle som felles kalender- og formidlingsplattform. Alle arrangementer knyttet til prosjektet og tilskuddsordningen har blitt publisert her, og samtlige tilskuddsmottakere har lagt inn sine aktiviteter på Kulturnett. Dette har sikret bred synlighet og god geografisk spredning i hele fylket.

Fra Fylkesarkivet. Foto: Samuel Andersen

Det har også vært et tett og verdifullt samarbeid mellom Kulturnett og det nasjonale jubileumsprosjektet Crossings 200. Kalenderhendelser publisert på Kulturnett har blitt direkte overført til Crossings 200 sin aktivitetskalender, noe som har bidratt til høy nasjonal synlighet for aktivitetene i Innlandet gjennom prosjektåret.

Fortellinger fra Innlandet

Høsten 2025 ble den digitale plattformen Fortellinger fra Innlandet lansert av Innlandet fylkesarkiv. Plattformen har vokst fram fra prosjektarbeidet og skal fungere som en varig formidlings- og ressursplattform for fortellinger og kunnskap fra Innlandet også etter prosjektets slutt (mer om dette lengre ned).

Animasjonsfilm

Det er utviklet en animasjonsfilm av prosjektgruppen. Denne har vært viktig for å nå nye og yngre målgrupper. Gjennom et visuelt og fortellende uttrykk fungerer filmen som en introduksjon til den norske utvandringen til Amerika, samtidig som den setter den historiske utvandringen i et nåtidig perspektiv gjennom å trekke paralleller til innvandring til Norge i dag. Filmene egner seg godt for bruk i skole- og undervisningssammenheng, og bidrar til å gjøre prosjektets tematikk tilgjengelig også etter prosjektperioden.

Del 2

Beskrivelse av delprosjekter, tiltak og aktiviteter

Delprosjekter

En foredragsrekke om migrasjon, identitet og utvandring

I 2025 ble det gjennomført en foredragsrekke på bibliotekene i Innlandet med tema migrasjon og identitet. Formålet var å gjøre forskningsbasert kunnskap tilgjengelig for innbyggerne, skape refleksjon og dialog, og knytte historisk og samtidsrelevant perspektiv sammen. Foredragsrekken besto av over 40 arrangementer ved mer enn halvparten av fylkets biblioteker, med bidrag fra forskere fra Universitetet i Innlandet, ANNO og Nasjonalbiblioteket. Arrangementene var gratis og åpne for publikum, med særlig fokus på voksne og fagpersoner, men enkelte foredrag egnet seg også for ungdom på ungdomsskole- og videregående nivå.

Foredragsrekken har vært et sentralt tiltak for å synliggjøre utvandringshistorien og aktualisere temaene migrasjon og identitet for innbyggerne. Seks forskere fra Universitetet i Innlandet har bidratt med foredrag om dagens innvandring, mens fire foredragsholdere fra ANNO og Nasjonalbiblioteket har presentert historien om utvandringen til Amerika. Mange deltakere har fremhevet at de setter spesielt pris på koblingen mellom dagens migrasjon og historisk utvandring, som gir et helhetlig

perspektiv på migrasjonens betydning for samfunn og enkeltmennesker.

- Gjennom prosjektet har Innlandet fylkeskommune samarbeidet tett med ANNO, Nasjonalbiblioteket og Universitetet i Innlandet
- Bibliotekene har også samarbeidet med historielag og andre frivillige, noe som har bidratt til lokal forankring og styrket frivilligheten frivillighet

Foredragene har ikke bare formidlet kunnskap, men også åpnet for dialog og spørsmål fra deltakerne. Dette har bidratt til å styrke det offentlige ordskiftet, demokratiet, fellesskapet, inkludering og sosial bærekraft i Innlandet. Prosjektet har dermed fungert som et viktig verktøy for å løfte temaene migrasjon og identitet, skape refleksjon og forståelse, og styrke både kunnskaps- og kulturinstitusjonenes rolle som inkluderende møteplasser i fylket.

Samlet sett har foredragsrekken bidratt til å oppfylle prosjektets hovedmål: å synliggjøre utvandringshistorien, styrke kompetanse om migrasjon og identitet, øke forståelsen for ulike identiteters betydning og fremme dialog og inkludering. Erfaringene fra 2025 viser at forskningsbasert formidling på bibliotekene er en effektiv måte å engasjere innbyggerne

på, styrke samarbeid mellom fagmiljøer og institusjoner, og fremme sosial bærekraft og fellesskap i hele Innlandet.

Utvandrerløypa 2025 – stolpejakt og historiefortelling

I delprosjektet Utvandrerløypa ble utvandringshistorie aktualisert gjennom stolpejakt. Vi ønsket å rette oppmerksomheten mot utvandring til Amerika fra husmannsplasser. Husmannsvesenet var omfattende i deler av Innlandet og også mange husmannsfolk emigrerte til Amerika. Mange husmannsplasser er borte eller finnes bare igjen som ruiner i skogen eller bygdene. Dette er kulturminner uten formelt vern hvis ikke kommunene oppretter hensynssoner med verneformål. Generelt har disse plassene vært gjenstand for lite oppmerksomhet. Historielag og lokale ressurspersoner har imidlertid jobbet med dokumentasjon ulike steder i fylket.

Stolpejakt er populært og et godt folkehelse-tiltak. Det fremmer friluftsliv og gir opplevelser utenfor allfarvei, og gav i 2025 en mulighet til nye oppdagelser av utvandrer- og husmannsplasshistorie. Konseptet var slik at stolpejegeren fikk informasjon og evt. foto når hen skannet QR-koden på stolpen.

Mer enn 12 000 stolpejegere

Totalt 12 333 «stolpejegere» besøkte de åtte løypene som ble etablert i løpet av året. Det varierte når løypene startet, og den mest besøkte løypa var Utvandrerløypa ved Utvandrer-museet og omegn, der hele 5 980 tok turen til uteområdet til museet. Utvandrer-museet åpnet sin nye utstilling sommeren 2025 og satte pris på økt oppmerksomhet om museet.

Utvandrerløypene bød på mange fine turer og åpnet for nye oppdagelser og kunnskap, også for dem som kanskje ellers ikke hadde oppsøkt disse plassene. Dette er også kulturminner som ikke er så lett å finne alltid, og innsatsen som ble gjort lokalt for å finne fram til egnede plasser var svært viktig.

Gode samarbeidspartnere

Prosjektet ble gjennomført ved godt samarbeid og fleksibilitet fra foreningen Stolpejakten som koordinator for frivillige lag og

foreninger som stod for praktisk gjennomføring med utplassering av stolper. Historielag, lokale ressurspersoner, Norsk Utvandrer-museum, Valdresmusea og Sør-Fron kommune bidro med aktuelle plasser og stopp i løyper og innhold. Kulturarv skrev også tekster til løyper. Gudbrandsdalsmusea bidro med informasjon.

Åtte utvandrerløyper

De åtte løypene som ble etablert i 2025 var:

- Utvandrerløypa - Utvandrer-museet og omegn, Stange kommune
- Utvandrerløypa – Tangen vest, Stange kommune
- Utvandrerløypa – Follebu, Gausdal kommune
- Utvandrerløypa – Aurdal, Nord-Aurdal kommune
- Utvandrerløypa – Liagrenda, Sør-Aurdal kommune
- Utvandrerløypa – Slåstad, Sør-Odal kommune
- Utvandrerløypa – Galterud, Sør-Odal kommune
- Utvandrerløypa – Fron, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner

Popup-utstilling på Søndre Åsgårdsstua på Tangen

Seinhøsten 2025 arrangerte vi en popup-utstilling rundt den forlatte husmannsplassen Søndre Åsgårdsstua som var en av postene på Utvandrerløypa Tangen vest. Utstillingen som kom opp samme uka som Kjønnband-festivalen på Stange besto av historiekasser med foto, illustrasjoner og gjenstander som via biografiske opplysninger om Pauline som vokste opp på plassen og emigrerte til Amerika, og mer generell informasjon ble en utvandrer-utstilling.

Måloppnåelse

Utvandrerløypa var et positivt tiltak i 2025 som bidro til prosjektets hovedmål om at utvandringshistorien skal være synliggjort og aktualisert. Møter med lokal historie og utvandring har forhåpentligvis gitt rom for refleksjon om betydningen av migrasjon også i dag.

Delprosjektet svarer også godt på effektmål

Utvandrerløypa Gausdal
Foto: Nina Hildre

Utvandrerløypa Fron
Foto: Nina Hildre

som handlet om samarbeid med og mellom regionens fagmiljøer og institusjoner og å styrke frivilligheten. Delprosjektet var godt forankret i Kulturavdelingen og et bidrag i det tverrfaglige samarbeidet om «migrasjon og identitet».

Stolpejakt ble prøvd ut som ny formidlingskanal for Kulturavdelingen sin del og gode samarbeidspartnere var viktig. Stolpejakt planlegges videreført med nye tema i 2026.

Medieoppslag og interesse

- Stangeavisa 9. november 2025: Deltagelsen økte med flere tusen – knuste flere rekorder
- Stange kommunes nettsider, 7. november 2025: Rekord for stolpejakta.
- Sakset fra saken: «Det er en enorm økning både av deltakere og stolpebesøk, sier en fornøyd rådgiver innen idrett og friluftsliv i Stange kommune, Marianne Stallvik Kråkmo.
- Hun peker på at det var 10 flere stolper enn i fjor, og at det har vært et godt samarbeid med fylkeskommunen som har bidratt med temaet utvandring knyttet til stolpene.
- Og så har det vært genialt å plassere stolper på Utvandremuseet, sier Harald Nordbye i Ottestadstien som er en av flere samarbeidspartnere».

- Stangeavisa 24. oktober 2025: Popup-utstilling for turglade på lokal husmannsplass
- Valdresavisa 11. august 2025: Over 12 000 har vært innom i sommer: - Mange fleire enn i fjor. Samlereportasje som gjelder all stolpejakt i Valdres der Steinar Skjerve i Bagn Idrettslag siteres om inntrykket om at flere har vært på stolpejakt i 2025 enn året før: «Det kan ha noe med kart, valgte områder og når kartene gjøres tilgjengelige. Vi tilstreber å ha variasjon i kartene så slik sett har utvandrerkartet bidratt til positivt fokus på «glemt» lokalhistorie».
- Valdresavisa 18. juli 2025: Denne aktiviteten har fått en ny vri: – Det er viktig å kunne noe om.
- Reportasje fra Utvandrerløypa i Liagrenda og Aurdal med lokale ressurspersoner og historielag.
- Stangeavisa 29. mars 2025: Historisk schwung over årets stolpejakt.
- Stangeavisa 29. mars 2025: Opplev utvandrerløypa på Tangenhalvøya
- Lokalradioene i Innlandet, prosjektleder intervjuet
- Arrangement 24. september 2025: Stolpejakt og open utstilling på Utvandremuseet – i Kønnband UKA (Stange kommune og Utvandremuseet).

Utvandrerløypa Tangen vest.
Foto: Nina Hildre

- Innlandet fylkeskommune, 29. september 2025: Fra husmannsplass til nytt liv i Amerika (nettsak)
- Innlandet fylkeskommune, 2. juli 2025: Ut på tur! Stolpejakt og utvandringshistorie (nettsak)

Fortellinger fra Innlandet

På høsten 2025 ble ressursiden på nett [Fortellinger fra Innlandet](#), lansert. Dette er en ny plattform som samler historier fra hele regionen, drevet av Innlandet fylkesarkiv.

Brukerne av nettsiden kan utforske fortellinger om livet i Innlandet, både nå og gjennom historien. Siden er ikke ferdig utviklet – den vil vokse over tid og tilby nye tekster, videoer, lyd og bilder, og fungerer som et tidløst sted der prosjektarbeid og fortellinger kan leve videre og nå fram til publikum.

Nettsiden presenterer i dag blant annet migrasjonshistorier fra 1800-tallet til i dag, med fokus på både utvandring til Amerika og innvandring til Innlandet. De historiene som er skrevet i 2025, er følgende og flere fortellinger er under arbeid og vil bli lagt ut fortløpende:

Tidlige fortellinger inkluderer emigrasjon fra Nord-Odal, Grue og Toten, arbeidsmigrasjon, brevkorrespondanse mellom utvandrere og familie, samt historier om enkeltpersoner som

polske fotografer som slo seg ned i regionen. Foreløpig er fire tekster publisert – fra en bokbuss-skrivekonkurranse, en fotoarkivar, en historiker og en journalist – i tillegg til en kort animasjonsvideo for yngre seere og skolebruk. Flere fortellinger er under arbeid og vil bli lagt ut fortløpende.

- **1900-tallet: Gavmilde utvandrere** – forteller om utvandrere som donerte pengene sine til norske kommuner som legater og fond.
- **1956: Østre Toten ønsker ungarske flyktninger velkommen** – om hvordan et lokalsamfunn ønsket å hjelpe ungarske flyktninger som slo seg ned i Norge.
- **1800-tallet: Polske fotografer bosetter seg i Innlandet** – presenterer en gruppe polske flyktninger som knyttet seg til regionen og delte med samfunnet sin unike faglige kunnskap.
- **1920-tallet: Totninger som utvandret til Canada** – viser at norske utvandrere dro ikke kun til USA for å bosette seg, men de valgte også en annen retning – Canada.
- **Flukten fra Rakkestad til Sverige** – en tekst skrevet i anledning Bokbussens skrivekonkurranse i 2025.

Plattformen skal gjøre Innlandets historier og fortellinger tilgjengelig for alle, styrke regional

«Visst faen er du skogfinne» Foto: Marius Rolfsvåg

identitet, og gi både innbyggere og fagmiljøer en mulighet til å lære, reflektere og dele kunnskap om fortellingenes betydning for enkeltmennesker og samfunn.

DKS-prosjektene

I prosjektet Migrasjon og identitet har DKS vært en viktig arena for å nå barn og unge med tematikk knyttet til identitet, tilhørighet og historiske og samtidige migrasjonsfortellinger.

De to produksjonene «Grav deg ned i tideN» og «Visst faen er du skogfinne» har vært særlig sentrale er produksjoner utviklet av DKS Innlandet, spesielt for dette prosjektet.

Visst faen er du skogfinne

Dette er et humoristisk og personlig one-woman-show med skuespiller Rose Aker, som tar utgangspunkt i oppdagelsen av egen skogfinsk identitet. Forestillingen utforsker spørsmål om arv, identitet og behovet for kunnskap om egen bakgrunn. Med varme og humor inviterer Aker elevene til refleksjon rundt hvordan familiehistorie og kulturarv kan prege livsvalg og selvforståelse.

Forestillingen har premiere ved turnéstart i Trysil gjennom DKS Innlandet i januar 2026, og er utviklet i samarbeid med DKS Innlandet. I januar og februar 2026 skal produksjonen turnere videregående skoler og et utvalg

ungdomsskoler, med totalt over 2 400 elever i målgruppen. Turneen går over 14 dager og er planlagt videreført i skoleåret 2026/2027.

Grav deg ned i tideN

«Grav deg ned i tideN» er en DKS-produksjon for elever på 5.–7. trinn, der arkeologi brukes som inngang til å utforske migrasjon, kulturutveksling og historiske forbindelser. Etter en introduksjon fra en arkeolog fra Innlandet fylkeskommune deltar elevene i en praktisk arkeologisk utgravning. Gjenstandene de finner – fra både nære og fjerne områder – danner utgangspunkt for samtaler om hvordan impulser utenfra har påvirket samfunn og kultur over tid.

Produksjonen kombinerer praktisk aktivitet med en interaktiv digital arkeologifortelling utviklet i samarbeid med Tidvis, og oppmuntrer elevene til å skape egne fortellinger og refleksjoner rundt fortiden. Høsten 2025 besøkte «Grav deg ned i tideN» i hovedsak skoler i Elverum kommune, men også enkelte andre skoler i fylket etter forespørsel. Totalt deltok 578 elever. Turneen varte i 14 dager, med gjennomføring for to skoleklasser per dag.

Samarbeidet mellom arkeologifagmiljøet og Den kulturelle skolesekken har fungert svært godt, med gjennomgående gode tilbakemeldinger fra både elever og lærere. Det plan-

«Visst faen er du skogfinne» Foto: Marius Rolfsvåg

legges derfor en videreføring av produksjonen i skoleåret 2026/2027.

Vurdering av måloppnåelse

DKS-prosjektene har i stor grad bidratt til å nå prosjektets hovedmål om å styrke forståelsen for migrasjon og identitet, særlig blant barn og unge. Gjennom kunstneriske og faglige tilnærminger har produksjonene skapt engasjement, refleksjon og gjenkjennelse, og synliggjort hvordan historiske migrasjonsprosesser henger sammen med dagens samfunn. Tiltakene har nådd bredt ut i fylket og bidratt til økt kunnskap, inkludering og bevissthet om mangfold som en del av Innlandets historie og samtid.

Skogfinske kulturminner fram i lyset

Skogfinner er en av Norges nasjonale minoriteter og de skogfinske kulturminnene utgjør en viktig, men lite kjent, del av kulturarven i Innlandet. Mange arkeologiske spor etter skogfinsk bosetting ligger skjult i skogsområder, ofte uten formelt vern, og er derfor særlig utsatt for skade og inngrep. Kartlegging, dokumentasjon og økt bevissthet om disse kulturminnene er derfor av stor betydning for både vern og videre forvaltning.

Prosjektet har hatt som mål å styrke kunnskapen om skogfinske kulturminner gjennom systematisk kartlegging, samtidig som unge representanter for den skogfinske minoriteten

er blitt aktivt involvert i arbeidet. Prosjektet ble gjennomført i samarbeid med Unge skogfinner i Norge (USN), etablert i 2024, og med faglig deltakelse fra fylkeskommunens arkeologer. Ungdomsmedvirkning har vært et bærende prinsipp, der deltakerne ikke bare har fått opplæring i arkeologiske metoder, men også har bidratt aktivt i feltarbeid, refleksjon og videre planlegging.

I løpet av 2025 ble tre samlinger planlagt, med følgende hovedinnhold:

- Samling 1 – Kulturminneregistrering i kjerneområdet (juni 2025): Det ble gjennomført feltarbeid på Finnskogen med registrering av skogfinske kulturminner ved kjente finnetorp. Deltakerne fikk praktisk opplæring i å lokalisere, tolke og måle inn arkeologiske spor, og kulturminnene ble dokumentert i digitale kartverktøy.
- Samling 2 – Svedjebruk og tidlig bosetting (august 2025): Samlingen hadde som mål å identifisere spor etter svedjebruk og tidlig skogfinsk bosetting. På grunn av manglende påmelding ble samlingen gjennomført uten ungdomsdeltakelse, men resulterte i befaring og prøvetaking som danner grunnlag for videre arbeid.
- Samling 3 – Arkeologisk utgraving og formidling (planlagt høst 2025): En samling med fokus på arkeologisk utgraving og vurdering

av formidling og tilrettelegging av skogfinske kulturmiljøer ble planlagt, men måtte utsettes av praktiske hensyn. Samlingen inngår i videreføringen av prosjektet i 2026.

Prosjektet videreføres i 2026 i tett dialog med USN, med mål om videre arkeologisk arbeid, styrket ungdomsmedvirkning og utvikling av formidlingstiltak. Erfaringene fra 2025 viser at samarbeid med ungdom gir økt relevans, eierskap og bærekraft i arbeidet med skogfinsk kulturarv, og legger et godt grunnlag for videre vern, kunnskapsutvikling og formidling i Innlandet.

Skoleelever på skogfinsk arkeologisk utgraving – Samarbeidsprosjekt med DKS

I 2025 ble det gjennomført et samarbeidsprosjekt mellom kulturarv, Den kulturelle skolesekken (DKS) og Grue barne- og ungdomsskole, med skogfinsk kulturarv som tema. Elever på 4. trinn deltok i praktisk og stedsspesifikk formidling ved Østberget Mellom i Grue kommune, der arkeologisk utgraving inngikk som en sentral del av opplegget.

I forkant ble en gjengrodd hustuft med rester etter røykovn ryddet og tilrettelagt. Under

gjennomføringen deltok elever, lærere, arkeologer og metalldetektorister. Elevene roterte mellom aktiviteter som landskapslesing, metallsøk og utgraving i selve hustufta.

DKS Noen av funna.
Foto: Ove Holseng

Utgravingen resulterte i flere funn, blant annet glass- og porselensskår, metallgjenstander og en godt bevart skosåle. Funnene styrker tolkingen av stedet som et skogfinsk bolighus (røykstue). Etter det man kjenner til, er dette første gang det er gjennomført arkeologisk utgraving i en skogfinsk hustuft i Norge, med skoleelever som aktive deltakere.

Grav deg ned i tideN. Foto: Mildri Een Eide

Prosjektet skapte stort engasjement blant elevene og viser verdien av å kombinere kulturarv, arkeologi og aktiv medvirkning i undervisningen. Erfaringene gir grunnlag for videre samarbeid med DKS om tilsvarende opplegg.

Veien videre og overføringsverdi

Samarbeidet med Unge skogfinner i Norge (USN) videreføres i 2026 gjennom faglig samarbeid, kartlegging og dokumentasjon av skogfinske kulturminner. Dette bidrar til økt registrering og synliggjøring av kulturminner i nasjonale databaser og kommunal arealforvaltning.

Prosjektene har bidratt til økt kunnskap og interesse for skogfinsk kulturarv, særlig blant unge. Samarbeid på tvers av fagmiljøer og med eksterne aktører som USN og DKS har vært lærerikt og effektivt, og viser hvordan kulturarv kan inngå i tverrfaglige og publikumsrettede satsinger. Prosjektet synliggjør fylkeskommunens prioritering av kulturarv knyttet til nasjonale minoriteter, i tråd med nasjonale føringer.

Passet påskrevet

Prosjektet «Passet påskrevet» har hatt som mål å kartlegge reiseruter knyttet til Romanifolket/taterne i Innlandet, og ble senere utvidet til å omfatte historiske reiseruter mellom Kristiania (Oslo) og Trondheim på midten av 1800-tallet. Kartleggingen har tatt utgangspunkt i lite utforskede primærkilder som reisepass, arrestprotokoller, rettsmateriale, fattigvesenets arkiver og avisartikler. Prosjektet kompletterer tidligere arbeid gjennomført i regi av Riksantikvarens satsing på kulturminner knyttet til Romanifolket/taterne i 2024, som i hovedsak var basert på muntlige kilder. Delprosjektet bidro til at Riksantikvaren senere tildelte FoU-midler til et utvidet geografisk prosjekt.

Formålet har vært å bidra til et mer nyansert bilde av Romanifolkets/taternes levde liv, tradisjoner, familieliv og reiseruter, blant annet gjennom dokumentasjon av arbeid, handel og møter med bygdesamfunn. Prosjektet er gjennomført i samarbeid med Taternes landsforening, Anno Glomdalsmuseet, Akershus og Trøndelag fylkeskommuner, Oslo byarkiv, Byantikvaren i Oslo samt Fylkesarkivet i Innlandet/IKA Opplandene. Arkivøkene har

vært ledet av Kai-Samuel Vigardt.

Så langt er det gjennomført arkivøk ved Riksarkivet, Statsarkivet i Hamar, Fylkesarkivet i Innlandet og IKA Opplandene. I tillegg er det arrangert tverrfaglige workshops og seminarer, og arbeidet er dokumentert gjennom fotografi av Samuel Andersen.

Funn og resultater:

- Identifiserte reiseruter som holder seg over tid og kan følges over generasjoner.
- Skriftlige kilder bekrefter kunnskap fra muntlige kilder og tidligere befaringer.
- Reiserutene viser sammenheng mellom ferdselsårer, bosettingsmønstre og særpregede yrker knyttet til en omreisende livsform.
- Elverum var et sentralt knutepunkt for ferdsel på midten av 1800-tallet.
- Mange steder for bosetting var knyttet til ferdselsveier, arbeid og handel.
- Stor innvandring fra finsk-svenske områder rundt år 1800.
- Identifiserte områder for videre forskning: fogderier og skysstasjoner, som var viktige for Romanifolket/taterne.

Prosjektet har styrket kompetansen om Romanifolkets/taternes kulturarv i fylkeskommunen og hos samarbeidspartnere, særlig gjennom involvering av minoritetens egen kunnskap og samarbeid på tvers av offentlige instanser. En historisk fagartikkel basert på prosjektet er under arbeid og planlegges publisert i tidsskriftet «Aksess» våren 2026, med fagfelleevaluering. I tillegg planlegges en populærvitenskapelig artikkel i «Aftenposten Historie». Funnene gir et solid grunnlag for videre forskning, særlig knyttet til fogderier, skysstasjoner og digitale kartløsninger for visualisering av reiseruter.

Andre tiltak og aktiviteter

Tilskuddsordningen

Tilskuddsforvaltning har vært et sentralt virkemiddel i fylkeskommunens arbeid med utvandrermarkeringen og et viktig grep for å stimulere til aktivitet og utvikling i Innlandet. Ordningen har gitt nødvendig finansiell og

praktisk fleksibilitet til å imøtekomme lokale og regionale initiativ. I tråd med fylkeskommunens retningslinjer ble tilskuddsordningen utlyst med vekt på åpenhet, transparens og tilgjengelighet, og kriterier, formål og avgrensninger ble tydelig kommunisert.

På bakgrunn av stor interesse og henvendelser fra lag, institusjoner og andre aktører, og med erfaringer fra tilsvarende ordninger i andre fylker, la styringsgruppen v/Kurt Ole Linn fram en sak for ledergruppen 27.juni 2024, med forslag om en ekstraordinær tilskuddsordning. Ordningen ble lyst ut høsten 2024, med sikte på gjennomføring av aktiviteter i jubileumsåret 2025. Saken ble behandlet i hovedutvalg kultur 25.11 2024, sak 2024/29427-88.

Tilskuddsordningen la vekt på tydelig definerte målgrupper, med barn og unge som en sentral målgruppe, styrking av frivillighet og sivilsamfunn som bidrag til sosial bærekraft, samt nyskapende og utviklende prosjekter. Samarbeid mellom flere aktører var en viktig for å få støtte, og prosjektene skulle være tematisk forankret i migrasjon og identitet. Videre ble universelt tilgjengelige arenaer vektlagt gratis eller lavterskeltilbud – særlig rettet mot barn og unge – samt involvering av profesjonelle

aktører der dette var relevant. Prosjekter med varige spor i Innlandssamfunnet utover jubileumsåret og tiltak som bidro til å synliggjøre Innlandet regionalt og nasjonalt, ble også prioritert.

Økonomisk ble ordningen vurdert som et effektivt virkemiddel for å stimulere til økt aktivitet og styrke sosial bærekraft i fylket. Det ble derfor avsatt midler av en slik størrelse at ordningen kunne gi reell effekt og bidra til å oppfylle prosjektets overordnede mål.

Hovudutvalet for kultur tildelte et samlet tilskudd på kroner 3 055 000 fordelt på 46 prosjekter i Innlandet for 2025. Mottakere var museer, organisasjoner, kunstnere, teatre, lag og foreninger med mer.

Nøkkeltalene, fordelt på region:

Arbeidsprosessen med tilskuddsordningen har svart veldig godt på effektmålet som handlet om samarbeid mellom seksjonene. Prosessen, som var et stort og omfattende arbeid, ble godt forankret i hele Kulturavdelingen og involverte også en representant fra samsfunnsavdelingen (SUA). De ulike seksjonenes fagkunnskap fikk komme til sin rett, og bidrog til en godt faglig sammensatt gruppe i vurde-

Region	Totalbudsjett	Søkt	Tildelt
Gran	776 577	250 000	50 000
Gjøvik-regionen	3 987 800	1 378 800	260 000
Hamar-regionen	20 083 087	4 891 900	900 000
Kongsvinger-regionen	2 738 636	1 149 636	205 000
Lillehammer-regionen	3 233 605	2 007 750	530 000
Midt-Gudbrandsdalen	560 000	370 000	160 000
Nord-Gudbrandsdalen	399 000	200 000	90 000
Nord-Østerdalen	996 000	626 000	175 000
Sør-Østerdalen	4 277 632	1 888 000	255 000
Valdres-regionen	2 451 000	1 020 000	280 000
Prosjekt uten adresse i Innlandet	2 967 000	341 000	190 000
Sum	42 470 337	14 123 086	3 055 000

Tabell: Nøkkeltall fordelt på region

ringen av søknadene. Det ble også gjennom prosessen gitt ny kompetanse om tilskuddsforvaltning, til de som ikke hadde denne erfaringen fra før.

Støtte til Anno – Norsk utvandrer-museum

Hovedutvalg for kultur vedtok 11. desember 2024 å bevilge 450 000 kroner til Anno – Norsk utvandrer-museum til den permanente utstillingen «Ukjent landskap» og til nødvendige bygningsmessige arbeider knyttet til utstillingen. Tiltaket er en sentral del av markeringen prosjektet og et viktig bidrag til Anno – Norsk utvandrer-museum både i jubileumsåret og i framtiden. Utstillingen skal stå ferdig i 2025.

Bevilgningen ble finansiert med 250 000 kroner fra fylkeskommunens satsing «Migrasjon og identitet» og 200 000 kroner fra kulturavdelingen, seksjon Bygg og landskap, innenfor budsjettåret 2024. Tildelingen bidrar til å styrke Norsk utvandrer-museum som nasjonal formidlingsarena for migrasjonshistorie, og legger til rette for en tilgjengelig, nyskapende og varig utstilling med særlig vekt på barn og unge.

Midlene bidro til at prosjektet kunne gjennomføres som planlagt og ferdigstilles i tide til 200-årsmarkeringen for norsk utvandring til Amerika i 2025. Støtten styrket museets rolle som nasjonal formidlingsarena for jubileet og muliggjort en tilgjengelig og nyskapende utstilling.

Tildelingen har også hatt en utløsende effekt i prosjektets samlede finansiering og lagt grunnlag for varige ringvirkninger for museets videre utvikling, også utover jubileumsåret.

Ungdommens hærpil og UKM Innlandet 2025

Ungdommens Hærpil er et ungdomsprosjekt med utspring i jubileumsmarkeringen og ungdomssatsinger i Innlandet i tilknytning til Hundorp 2021. Ungdommens hærpil er blitt et sentralt ungdomsprosjekt fram mot Nasjonaljubileet 2030. Prosjektet tar utgangspunkt i historiske tradisjoner der hærpilen var et kall til å møtes og handle, og fungerer i dag som en oppfordring til unge om å engasjere seg i demokrati, ytringsfrihet og fellesskap gjennom dialog og kunstneriske uttrykk.

I Innlandet i 2025 ble Ungdommens Hærpil gjennomført som en del av UKM Innlandets fylkesfestival på Otta. Her ble det utviklet et samlet opplegg med kunstverksteder ledet av profesjonelle kunstnere, samtaler om ytringsfrihet og intervju og filming av ungdom. Aktivitetene ga deltakerne rom for refleksjon, meningsutveksling og kreativ utfoldelse, og bidro til å løfte ungdommens stemmer i et regionalt offentlig rom.

Samarbeidet med UKM fungerte som en pilot og ga verdifulle erfaringer for videre utvikling av felles verksteder og formidlingsopplegg. Erfaringene fra 2025 vil vise om samspillet mellom Ungdommens Hærpil og UKM er en egnet modell for å nå bredt ut til ungdom og for videre satsing lokalt, regionalt og nasjonalt fram mot 2030.

Bokbussens skrivekonkurranse

Hvert år arrangerer bokbussen en konkurranse der vinneren blir kåret under litteraturfestivalen. Temaet i år var inspirert av Innlandet fylkeskommunes satsing på utvandrermarkeringen. Elever på mellomtrinnet ble utfordret til å skrive en historie om det å forlate hjemlandet sitt for å flytte til et fremmed land. Hvordan kan det være å reise fra noe kjent og kjært til noe ukjent og fremmed?

I år, som i fjor, var det en skrivekonkurranse. 150 elever deltok.

Bokbussens forestilling

Årets forestilling på Bokbussen tok opp migrasjonstemaet. Den het «Drømmen om dollarlandet».

Samarbeid på tvers

Nettverkssamarbeid mellom fylkeskommunene

I forbindelse med markeringen i 2025 har flere fylkeskommuner etablert et samarbeid gjennom et nettverk initiert av Crossings 200, Rogaland fk. og Innlandet fk. Nettverket har hatt jevnlig digitale møter på Teams gjennom jubileumsåret, der deltakerne har delt erfaringer, ideer og informasjon om pågående aktiviteter.

Formålet har vært å inspirere hverandre og utforske muligheter for samarbeid – både knyttet til markeringene i 2025 og med tanke

på kommende jubileer, som Nasjonaljubileet 2030 – Norge i tusen år, som også har deltatt på flere av møtene. Flere fylkeskommuner har uttrykt ønske om å videreføre nettverket som en del av den nasjonale jubileumsstafetten.

Samarbeid med Crossings 200 og Anno – Norsk utvandrer-museum

Innlandet fylkeskommune har hatt et tett og konstruktivt samarbeid med Crossings 200 og Anno – Norsk utvandrer-museum gjennom hele jubileumsåret. Samarbeidet har omfattet både nasjonale komitémøter, felles arrangementer og økonomisk støtte, og har bidratt til å synliggjøre Innlandets historie og satsingen på migrasjon og identitet.

- Innlandet fylkeskommune deltok på alle nasjonale komitémøter i Crossings 200 og var en viktig aktør i jubileumsarbeidet.
- Fylkeskommunen lanserte sitt bidrag til jubileet på Anno – Norsk utvandrer-museum 15. januar 2025, med presentasjon av satsinger og omvisning på byggeplassen til utstillingen Ukjent landskap.
- Hovedutvalg for kultur bevilget 450 000 kroner til den permanente utstillingen og nødvendige bygningsarbeider på museet. Den nye utstillingen var en del av markeringen og en varig nasjonal formidlingsarena for migrasjonshistorie. Utstillingen åpnet 7. juni 2025 og har særlig fokus på barn og unge.
- Samarbeidet har gitt faglig læring, styrket relasjonen mellom museet og fylkeskommunen og lagt grunnlag for fremtidige samarbeid.
- Innlandet fylkeskommune deltok i den nasjonale markeringen i Stavanger 4. juli 2025, med kongelig besøk, seilas med replikaen av Restauration og et kulturprogram som belyste både 1800-tallets emigrasjon og dagens migrasjon. Fylkeskommunen hadde egen stand på kulturhuset, hvor de presenterte sitt arbeid med migrasjon og identitet.
- Ungdomsteamet i fylkeskommunen lot seg inspirere av Crossings 200 og Nasjonaljubileet 2030 sitt prosjekt «Ung på flukt» og gjorde en programpost på årets ungdomskonferanse «LoggINN».

Sommeravslutningen på Utvandrer-museet

Kulturavdelingens sommerlunsj 12. juni 2025 ble arrangert på Anno – Norsk utvandrer-museum og samlet hele avdelingen til en felles avslutning før sommeren. Programmet var tematisk knyttet til Crossings 200 og fylkeskommunens satsing på migrasjon og identitet. Dagen besto av faglige innlegg, presentasjon av prosjektarbeid, samtaler og omvisning i den nye utstillingen «Ukjent landskap».

Sommerlunsjen fungerte som et viktig felles møtepunkt for erfaringsdeling, tverrfaglig samhandling og forankring av jubileumsarbeidet i kulturavdelingen.

DKS-produksjonen med Kai-Samuel Vigardt «En reisende familie»

Produksjonen En reisende familie turnerer våren 2026 i DKS på videregående skoler. Gjennom personlige fortellinger om egen slekt, og eksempler fra historiske kilder i arkivene, belyser Kai-Samuel Vigardt hvordan de reisende har blitt behandlet av norske

Kai Samuel Vigardt på Kommunearkivkonferansen IKA Opplandene KO 2025. Foto: Monika Sokol-Rudowska

myndigheter og hvilke konsekvenser dette har fått i ettertid. Gjennom klasseromsforedraget og den påfølgende samtalen med Kai-Samuel, får elevene dypere kjennskap til de reisendes historie i Norge, og også slektsforskning og kildekritikk. Kai-Samuel besøker 8 skoler, inkludert læringssentre og fengsler, og i overkant av 400 elever.

DKS-produksjonen «Bridging Worlds»

Forestillingen «Bridging Worlds» ble utviklet i anledning utvandningsmarkeringen og er et samarbeid mellom utøverne og DKS Innlandet. Artistene har i tillegg fått økonomisk støtte fra migrasjon og identitets-prosjektet, disse midlene var øremerket arrangementer for et regulært publikum utenom skoletid. «Bridging Worlds» er en musikalsk historie om hvordan den norske artisten Martine Kraft fra IWASHERE ble invitert til den nordamerikanske urbefolkningen.

Rundt 200 år etter den europeiske utvandringen til Amerika bygges det broer gjennom musikk og vennskapets språk. Det elektroniske folkebandet IWASHERE har med seg en helt spesiell venn, Fred Hill Sr. fra de konfødererte stammene i Umatilla Indian Nation i konserten.

«Bridging Worlds» er en hyllest til nord-amerikansk urbefolkning gjennom deres egne fortellinger og konkrete opplevelser. Utøverne besøkte ungdomsskoler, totalt 2650 elever, i Ringsaker, Toten og Gran.

DKS-produksjonen «Jeg var her»

Jeg var her hadde DKS-premiere høsten 2025. De tre utøverne Margrete Nordmoen, Thomas Øian Mårud og Bendik Smedåsgjelten Qvam besøkte da ungdomsskoler i Eidskog og Odal, i underkant av 600 elever. Gjennom en mosaikk av historier, musikk og sanger forteller de om innvandring og utvandring i fortid og nåtid.

«Har du noen gang tenkt på hvilke spor du legger igjen etter deg? Kanskje du har skriblet på en dovegg, på en pult eller i noens hjerte? Hvem er vi?

I all tid har vi vært på vandring, tatt valg og satt igjen spor. En gang tok noen den tøffe avgjørelsen om å gi slipp og forlate det kjente. Hvordan forholder vi oss til dagens migrasjon? Folk i Innlandet kommer fra mange steder, og har røtter som strekker seg langt tilbake og langt avsted. Noen vet mye om egen slekt og forhistorie, andre ingenting. Noen har all sin familie i nærområdet, mens andres er spredt over hele verden.

Hvem er du?

Hvor godt kjenner du din fortelling? Kanskje den er mer spennende enn du tror. Du vet kanskje hvem foreldre og besteforeldre er, men hva med oldeforeldre eller tippoldeforeldre? Hvor mange slektninger hadde du på 1500-tallet? Hvordan var deres fortelling? Har du tenkt på hvor mange valg som ble til deg? De var der. Vi er her. Hvor skal du?»

DKS-produksjonen «Jakten på Amerika»

Jakten på Amerika forteller om tre spillere fra Valdres som emigrerte fra Norge til Amerika på 1800-tallet, om livene de levde i Norge, hvorfor de emigrerte og hvordan de levde som spillere der borte. Spillemennene var datidas rockestjerner, og en av de vi får høre om, Trond Eltun, var på turné i 20 år uten å ha et fast bosted.

Elevene får høre tradisjonell slåttemusikk i kombinasjon med nyskrevet musikk som skal vise hvordan møtet mellom forskjellige kulturer og instrumenter kan skape nye stilarter og klangbilder. Magnus Wiik & Guro Kvifte Nesheim var på DKS-turné i Innlandet høsten 2024 og vinteren 2025. Totalt 4700 barneskoleelever i Stange, Løten og Elverumsområdet fikk oppleve denne konserten.

Foredrag

Som del av prosjektets formidlingsarbeid har et medlem av prosjektgruppen, Monika Sokol-Rudowska, holdt to foredrag i nasjonale og internasjonale fag- og organisasjonssammenhenger i 2025.

Landskonferansen foto 2025

I september 2025 holdt Sokol-Rudowska foredrag på Landskonferansen Foto 2025

på Nasjonalbiblioteket i Oslo, arrangert av ABM-nettverket for fotografi. Foredraget tok for seg polske fotografer som slo seg ned i Norge på 1800-tallet, og belyste innvandring til Norge som en parallell til den norske utvandringen til Amerika. Gjennom eksempler fra fotografihistorien ble det vist hvordan innvandrere bidro med kompetanse, utdanning og fagkunnskap til det norske samfunnet.

Polski Dialog for ledere av polske organisasjoner

I juni 2025 deltok Sokol-Rudowska på et seminar i Trondheim arrangert av Caritas og

organisasjonen Polski Dialog for ledere av polske organisasjoner i Norge. Her presenterte hun norsk utvandring til Amerika, Crossings 200 og markeringen av utvandringsjubileet i Innlandet. Foredraget satte dagens migrasjons-erfaringer inn i et historisk perspektiv og viste paralleller mellom norsk utvandringshistorie og polsk migrasjon i dag.

Begge foredragene bidro til å synliggjøre prosjektets tematikk i nye målgrupper og styrket forståelsen av migrasjon som et gjensidig og historisk fenomen.

Ung på flukt. Foto: Mariann Bjelle

Oversikt over konferanser, seminarer og møter

Relevante konferanser og møter vi har deltatt som publikum

Når	Hva
2024–2025	Møter i jubileumskomiteen til Crossings 200, deltatt på alle i 24 og 25
Januar 2025	Memoarminnekveld, Norsk utvandrer museum
Vår 2025	Finnsam-konferanse
Mars 2025	Foredrag med Terje Joranger om utvandringa frå Fåberg, Lillehammer bibliotek
Mars 2025	Gudbrandsdalsseminaret, Otta
Mars 2025	Internseminar skogfinsk i regi av Kulturarv, med interne og eksterne deltagere
Mars 2025	Ung på Flukt – ungdomsarrangement Crossings 200 og Nasjonaljubileet 2030, Grønland
Mai 2025	Transatlantiske kultur møter. Utvandring, offentlighet og identitet, Nasjonalbiblioteket
Mai 2025	Lunsjseminar om de reisende ved Kai-Samuel Vigardt, på fylkesarkivet
Juni 2025	Åpningen av utstillingen «Å krysse grenser» bok og foredrag, Maihaugen
Juni 2025	Norsk Litteraturfestival, deltakelse saman med Borghild Lundebj (Nasjonaljubileet 2030)
Oktober 2025	Migrasjon og identitet – Religion som ressurs? Fagseminar v/UINN og STL Norge
Oktober 2025	«Veien mot Vest» - dagseminar Norsk Vegmuseum
Oktober 2025	Hamarseminaret - Migrasjon, samfunnsbygging og identitet.
November 2025	«Mitt elskede Amerika» Thomas Seltzer
Desember 2025	Avsluttende møte i jubileumskomiteen, Nasjonalmuseet Oslo

Konferanser, møter, mm. der vi har medvirket i programmet, presentert eller arrangert

Når	Hva
2022–2025	Flere forberedende møter med Anno – Norsk utvandrer museum over tid, ca 2 per år
Oktober 2023	Fylkeskulturkonferansen Innlandet, Sven Inge Sunde orienterer om Crossings 200
Oktober 2024	Fylkeskulturkonferansen Innlandet, Informasjon om prosjektet, v/Mariann
Høst 2024	Museumsforum Innlandet, informasjon om prosjektet, Bjørg-Ida
Høst 2024	Samling med kulturinstitusjoner i Innlandet, informasjon om prosjektet, Mariann
Høst 2024	Samling med alle kultursjefer i Innlandet, informasjon om prosjektet
2024–2025	Flere møter i nettverk av fylkeskommuner i Norge, initiativtagere: Anno, Rogaland og Innlandet fk.
2025	Deltatt i arbeidsgruppe for IFKs arbeid med ny kvalifiseringsplan for innvandrere, på SUA, Mariann
2025	Foredragsrekke på bibilotekene om både utvandring, innvandring og migrasjon. Over 40 foredrag.
Januar 2025	Migrasjonsminne, halvdagsseminar i regi av Memoar på Norsk utvandrer museum
Januar 2025	Programlansering på Norsk utvandrer museum
Mai 2025	Kommunearchivkonferansen IKA Opplandene, Passet påskrevet presentert
Mai 2025	Norsk litteraturfestival – fylkesbiblioteket hadde diverse foredrag
Juni 2025	Samling for polske organisasjoner i Norge, Monika holdt foredrag
Juni 2025	Sommeravslutning kulturavdelingen – faglig program på Norsk utvandrer museum
Juni 2025	Stoppested verden – med Borghild Lundeby (Nasjonaljubileet 2030) og Ida Kristine Teien (Crossings 200) og møte med Mocci Ryen
Juni 2025	Utstillingsåpning «Ukjent landskap», Thomas Breen holdt innlegg

Når	Hva
Juli 2025	Crossings 200 i Stavanger, deltagelse på arrangementet, lunsjmøte med Crossings 200, standplass på kulturhuset
September og oktober 2025	DKS-turné: Grav deg ned i tideN
September 2025	DKS-opplegg: Spor etter skogfinner – arkeologisk utgraving
September 2025	Workshop prosjektet «Passet påskrevet» med flere eksterne miljøer og involverte, Akershus og Trøndelag fk, Byantikvaren i Oslo, Glomdalsmuseet og Riksantikvaren, m.fl.
September 2025	Landskonferanse foto 2025. Migrasjon: vandring, mobilitet og globalisering, Foredrag av Monika
September 2025	Bibliotekdagene Innlandet, programposter om identitet og generell informasjon om prosjektet
September 2025	Foredrag på Nasjonalt nettverksseminar 2025, Nasjonaljubileet 2030
Oktober 2025	Fylkeskulturkonferansen Innlandet, programpost om utvandring og migrasjon, programpost om historiekassene v/Nina
Oktober 2025	Foredrag med Zemir Popovac på HeArtBox, åpningstale v Marit Juvem hovedutvalget
November 2025	LoggINN-ungdomskonferanse Innlandet, programposten «Ung på flukt»
Januar 2026	Avsluttende seminar for Passet påskrevet» på Glomdalsmuseet
Januar 2026	Allmøte kultur – Siste presentasjon og informasjon om prosjektet for kulturavdelingen

Del 3

Avsluttende refleksjon

Historien som speil for samtid og framtid

Prosjektet Migrasjon og identitet – en satsing på utvandrermarkeringen i 2025 har vist hvordan historiske perspektiver på migrasjon kan fungere som et kraftfullt utgangspunkt for samtaler om identitet, tilhørighet og fellesskap i dag. Ved å knytte markeringen av norsk utvandring for 200 år siden tett sammen med samtidens migrasjonserfaringer, har prosjektet bidratt til å aktualisere historien og gjøre den relevant for nye målgrupper og generasjoner.

At fylkeskommunen i 2025 har valgt å satse tydelig på migrasjon og identitet, er ikke bare en markering av et historisk jubileum – det er en bevisst investering i samfunnets evne til å forstå seg selv. I en tid preget av global mobilitet, økt mangfold og komplekse identitetsforhandlinger, er det avgjørende å løfte fram både utvandringshistorien og dagens migrasjonserfaringer som en del av vår felles fortelling. Gjennom denne satsingen har vi også aktivt tatt del i den nasjonale jubileumsstafetten fram mot Nasjonaljubileet 2030. Arbeidet i 2025 viser at vi både anerkjenner og verdsetter betydningen av jubileet som en nasjonal ramme for refleksjon over demokrati, fellesskap og samfunnsutvikling – og at vi ønsker å bidra inn i dette arbeidet med regional tyngde og egenart.

Samarbeid, medvirkning og mangfold i praksis

En sentral erfaring fra prosjektet er verdien av mangfold i formidlingsformer. Gjennom foredrag, kunst- og kulturproduksjoner, Den kulturelle skolesekken, frivillighetsbaserte tiltak, digitale plattformer og lavterskeltilbud som stolpejakt, har prosjektet nådd bredt ut i hele Innlandet. Tiltakene har gitt rom for både kunnskapsformidling, sanselige opplevelser, refleksjon og dialog, og har vist at komplekse tema som migrasjon og identitet kan formidles på mange ulike og tilgjengelige måter.

Prosjektet har også tydeliggjort betydningen av samarbeid – både internt og eksternt. Samhandling på tvers av seksjoner i kulturavdelingen, og samarbeid med aktører som Anno – Norsk utvandrer museum, bibliotekene, Den kulturelle skolesekken, frivillige lag og foreninger, forskningsmiljøer og nasjonale nettverk, har styrket kvaliteten i arbeidet og bidratt til økt kompetanse hos alle involverte. Samtidig viser evalueringene at tverrfaglig samarbeid krever tydelig forankring, tid og forventningsavklaringer for å kunne realiseres fullt ut.

Barn og unge har vært en prioritert målgruppe gjennom hele prosjektet. Gjennom DKS-produksjoner, skoleprosjekter, ungdomsmed-

Nasjonaljubileet 2030 Foto: Borghild Lundeby

virkning i kulturarvsarbeid og kreative uttrykk i samarbeid med UKM og Ungdommens Hærpil, har prosjektet gitt unge mulighet til å utforske egne og andres historier, stille spørsmål ved identitet og reflektere over samfunnsutvikling. Erfaringene viser at kunst, kultur og aktiv medvirkning er særlig effektive innganger til disse temaene.

Varige spor og regional rolle i et nasjonalt jubileum

Et viktig resultat av prosjektet er også de varige sporene som står igjen etter jubileumsåret. Digitale ressurser som Fortellinger fra Innlandet, permanente og videreutviklede utstillinger, styrket samarbeid med institusjoner

og nye arbeidsmetoder innen formidling og prosjektarbeid gir et godt grunnlag for videre satsinger. Flere delprosjekter videreføres inn i 2026, og erfaringene fra 2025 har tydelig overføringsverdi til kommende nasjonale markeringer – særlig fram mot Nasjonaljubileet 2030.

I denne sammenhengen har fylkeskommunen en særlig viktig rolle. Som regional samfunnsutvikler, kulturforvalter og demokratisk aktør har fylkeskommunen både ansvar og mulighet til å knytte lokale initiativ til nasjonale mål. Gjennom å mobilisere kommuner, institusjoner, frivillighet og innbyggere kan fylkeskommunen bidra til at jubileet i 2030 ikke bare blir en historisk markering, men en levende prosess som styrker deltakelse, inkludering og demokratisk

bevissthet i hele regionen. Arbeidet med migrasjon og identitet i 2025 viser hvordan en slik rolle kan fylles i praksis – med forankring i historien og blikket rettet mot framtiden.

Samlet sett viser prosjektet at arbeid med migrasjon og identitet ikke bare handler om fortid, men om nåtid og framtid. Ved å løfte fram både utvandring, innvandring og minoritetshistorier har prosjektet bidratt til å styrke forståelsen for mangfold som en grunnleggende del av Innlandets samfunnsutvikling. Prosjektet har dermed støttet fylkeskommunens mål om sosial bærekraft, inkludering og sterke fellesskap – og bekreftet kulturens rolle som en viktig arena for dialog, kunnskap og demokratisk deltakelse.

KI som metode i refleksjonsarbeidet

I arbeidet med sluttrapporten er kunstig intelligens (KI) benyttet som et støtteverktøy i refleksjons- og skriveprosessen. KI har bidratt til å strukturere innhold, identifisere overordnede sammenhenger og formulere en helhetlig avsluttende refleksjon basert på eksisterende tekstmateriale og prosjektets målsettinger. Bruken av KI har fungert som et supplement til faglige vurderinger og erfaringer i prosjektgruppen, og har bidratt til effektivisering av arbeidet uten å erstatte menneskelig analyse, redaksjonell bearbeiding eller ansvar for innholdet.

Økonomi

Budsjettet til prosjektet ble vedtatt i sak 2024/29181-1, med anbefaling fra fylkeskommunedirektøren om å fordele midlene mellom en tilskuddsordning, prosjektledelse og til prosjektmidler. Regnskapet etter endt prosjektår ser slik ut:

I et eget notat om økonomi foreslår prosjektgruppa bruk av resterende midler.

Ledergruppa på kultur besluttet å bruke midler på kommende prosjekt i jubileumsstafetten.

Prosjektnr.	Prosjektnavn	Regnskap
500011	Lønn prosjektleder	404 670,37
500012	Tilskudd	2 675 000,00
500013	Prosjekter	35 680,90
500015	Utvandrerløypa	144 000
500016	Passet påskrevet	44 514,32
500017	En foredragsrekke	162 014,32
500018	Grav deg ned i tiden	100 000,00
500019	Skogfinske kulturminner	28 403,50
500020	Visst faen er du skogfinne	250 000,00
500021	Migrasjonsfortellinger	149 814,44
	Navn	Regnskap
	Sum ugifter 2025	3 994 097,85
	Sum fond pr 01.01.2025	5 655 866,82
	Sum fond pr 31.12.2025	1 661 768,97

Tabeller: Budsjettet til prosjektet

Innlandet
fylkeskommune

